

Kopaszhegy, illetőleg «Szép juhászné» közé esik.

DR. DEGEN ÁRPÁD úr szóbeli közlése nyomán 1905-ben ifj. EMICH GUSZTÁV úr a budakeszi kincstári erdőnek a pátyi köz-alapítványi erdővel határos részén is schotteres dombokon szedte a *Daphne Cneorum*-ot.

Valamikor a főváros környékének budai részén bizonyára elterjedtebb volt e növény. Ma azonban már a «Szép juhászné» mellől végleg kivészett s a Kamaraerdőben is nagyon megritkult, mert a legújabb időkben utat vezettek át azon a helyen, ahol legsűrűbben nőtt. Seymann V.

schen dem Kammerwald und Kopaszberg, resp. der «Schönen Schäferin».

Nach Mitteilung des Herrn DR. ÁRPÁD V. DEGEN wurde diese Pflanze im Jahre 1905 von Herrn GUSTAV V. EMICH jun. in dem an den Páty-er Gemeinde-Wald angrenzenden Teil des Budakesz-er ärarischen Waldes, auf Schotter-Hügeln gefunden.

Einst war diese Pflanze auf der Ofner Seite der Umgebung der Hauptstadt gewiss sehr verbreitet. Heute ist sie jedoch schon aus der Umgebung der «Schönen Schäferin» wahrscheinlich endgültig verschwunden und auch im Kammerwald ist sie sehr selten geworden, da man in neuester Zeit an jener Stelle, wo sie am häufigsten war, einen neuen Weg angelegt hat.

W. Seymann.

Adatok a Magas-Tátra növényeinek ismeretéhez.

Floristische Beiträge zur Kenntniss der Flora der Hohen Tátra.

Irta } Györfly István (Makó).
Von }

A Magas-Tátra területén bryologiai gyűjtéseim közben több érdekes virágos növényt szedtem, amelyek vagy spontaneus felépésüknél vagy pedig más tulajdonságaiknál fogva különösebb figyelmet érdemelnek, s amelyeknek — sajnos — tisztán-pusztán csak termőhelyei felsorolására szorítkozhatom; a virágos növényekkel való s más irányu foglalkozásomat az irodalom és összehasonlító herbariumi anyag hiánya merőben lehetetlenné teszük. Meg kell elégednem a nevek felsorolásával. Adataim a következők

Während meiner bryologischen Ausflüge in der Hohen-Tátra sammelte ich auch mehrere interessante phanerogame Pflanzen, welche entweder wegen ihres selteneren Vorkommens, oder andere Eigenschaften beachtungswert und mitteilungswert sind. Ich muss mich hier bloss auf die Mitteilung der Standorte beschränken; denn auf das Studium der phanerogamen Pflanzen

muss ich wegen Mangel an literarischen Werken und Herbarium leider verzichten. Meine Daten sind folgende:

Ranunculus rutaefolius L.

Eme ritka s a Magas-Tátra kevés helyéről¹⁾ ismeretes növényt gyűjtöttem a «Tölesér tó» (Trichtersee) környékén a «Koethe forrás» mellett; körülbelől 1900 m. t. sz. f. m.-ban (1906. VII/27).

Diese seltene und von wenigen Orten¹⁾ der Hohen-Tátra bekannte Pflanze sammelte ich beim «Trichtersee» neben der «Koethe Quelle.» Circa 1900. M. ü. d. M. (1906. 27/VII).

Trollius transsilvanicus SCHUR.

Sarlósan meggörcbült körülbelől 4 mm. (a magházzal egyenlő) hosszú stylusáról felismerhető e növény elég bőven vegetál a *Greiner* (Grainár vagy Sirató) esücsa alatt (1906. VII/19).

Diese durch ihren cca 4 Mm (mit dem Fruchtknoten gleich) langen, sichelförmig gebogenen Griffel erkennbare Pflanze kommt unter der Spitze des *Greiner's* ziemlich häufig vor (19/VII. 1906).

Delphinium elatum L.

Szálanként a *Schossgrat* tetején 1120 m. t. sz. f. m.-ban; ugyanitt igen sok *Actaea spicata* és *Circaea alpina* vegetál.

Am Gipfel des «Schossgrat»-es (1120 M. ü. d. M.) einzeln. Hier auch sehr viel *Actaea spicata* und *Circaea alpina*.

Delphinium alpinum W. K.

Az előbbitől különbözővé teszi az a sajátosság, hogy a levelek színe és fonáka sűrűn, a levélnyele pedig hosszú, nagy szőröktől elszórtan: *pelyhes*, míg a typus félbörnemű levele egészen *kopasz*.²⁾

Barlangliget környékén a Lersch Villa vidékén a «Schwarzbach» partján.

Ist vom vorhergehendem dadurch unterschieden, dass die Blattober- und -unterseite mit langen *Haaren* dicht, der Blattstiel spärlich bedeckt ist, während die Blätter des Typus ganz *kahl* sind.²⁾

In der Umgebung von Barlangliget unweit der Villa Lersch am Ufer des Schwarzbaches.

Gentiana carpaticola BOBB. flore albo.

Igen nagy mennyiségben vegetál a «Kopa-hágó» és «Brei-

Kommt zwischen dem «Sattel» und dem «Breiten Feld»

¹⁾ SAGORSKI-SCHNEIDER: Flora d. Centralkarp. II. Bnd p. 39.

²⁾ Cfr. BOBB. M. B. L. III. p. 25.

tes Feld» közti részen, legtöbbször 1—2 virágúak; bőven terem még a «Hátsó Mészárszék»-nek a «Durlberg» felé néző oldalán, azonkívül a «Stierberg» «Faixblösse» részén.

in grosser Menge vor, ferner auf der gegen dem «Durlberg» gelegenen Seite der «Hinteren Fleischbänke» und auf der «Faixblösse».

Leontodon clavatus SAG. et SCHNEID.

Bőven található a «Marmota hegy» Ratzenberg (vagy Nagy-Morgás) csúcsa alatt *Senecio abrotanifolius* L. var. *carpaticus* Herb.-szal (1906. 7/31).

Vegetiert in grosser Menge unter dem Gipfel des «Ratzenberges» mit *Senecio abrotanifolius* L. var. *carpaticus* Herb. (31/VII. 1906).

Empetrum nigrum L. var. **loisleuriforme** BORBÁS ined.

Körülbelül háromszorta hosszabb, mint széles leveleiről felismerhető e változatot gyűjtöttem a «Kopa-hágón» (1906. VII/19), a «Verestó (Rother See)» partján (1906. VII/11) és a «Rybie staw» lefolyásánál (1906. VIII/24).

Diese durch ihre cca 3-mal längeren als breiten Blätter erkennbare Varietät sammelte ich am «Sattel», am Ufer des «Rothen Sees» und beim Abfluss des «Rybie staw».

Eriophorum vaginatum L.

Barlangliget környékén a turista út melletti «Langer Sumpf» részen bőven vegetál a Tátrának mindössze csak néhány pontjáról ismeretes e növény (1906. VII/16).

Diese in der Gegend der Hohen-Tátra nur von wenigen Orten bekannte Pflanze kommt neben Barlangliget im «Langen Sumpf» häufig vor.

Epipogon aphyllus L.

Gyűjtöttem Barlangliget környékén a Lersch Villa közelében a Schwarzwasser partján (1906. VII/16).

Sammelte ich neben Barlangliget in der Gegend der «Villa Lersch» am Ufer des Schwarzbaches (16/VII. 1906).

Cypripedium Calceolus L.

A Magas-Tátra területén csak a WAHLENBERG említette³⁾ «Wasserschlucht» völgyből ismerjük e növényt. WAHLENBERG adata helyességét, hogy t. i. a Magas-Tátrán most is található

Diese Pflanze hat nur WAHLENBERG in der «Wasserschlucht» gesammelt.

Ich fand sie am Ufer des Schwarzwassers im «Langen

³⁾ Flora carp. princip. p. 292.

e növény, megerősíti (1906. VII/9) gyűjtésem; megtaláltam a «Tscheckengrund» (v. Schächtengrund) völgyön végig haladó Schwarzwasser mentén a «Langer Sumpf» részen, ahol ritka.

Sumpf», wo sie selten ist (9/VII. 1906).

Botrychium Lunaria SWARTZ.

A «Hátsó Mészárszék» csúcsán 2019 m. (!) vegetál *Saussurea alpina* (melyet már WAHL. közöl), *Ranunculus Thora* var. *carpathicus* — melyet az egész bélai mészhavasokon bőven találunk — *Sweetia per. var. alpestris*, *Leontodon clavatus*, *Delphinium oxysepalum* és más érdekes növények társaságában.

Vegetiert am Gipfel der «Hinteren Fleischbänke» mit *Saussurea alpina*, *Ranunculus Thora* var. *carpathicus*, *Sweetia perennis* var. *alpestris*, *Leontodon clavatus*, *Delphinium oxysepalum* und anderen interessanten Pflanzen.

Botrychium Matricariae SPR.

Barlangliget környékén a «Süsse Flecken» nevű részen, fűves, nyílt helyen, szálanként ritka (1906. VIII/11).

Kommt unweit Barlangliget beim «Süssen Fleck» auf grasigen, sonnigen Orten selten vor (11/VIII. 1906).

Pótló adatok Makó mohflórájához.

Nachtrag zur Moosflora von Makó.

A «Magyar Botanikai Lapok» V. (1906.) évf. 326—372. oldalain összeállítottam a Makó környékén található mohák sorozatát, mely típusos alföldi mohflórának mondható — egyhanguságánál fogva. Pótlólag most még 3 fajt említek vidékünkéről, újabb gyűjtésem alapján, ezzel is teljesebb képet adva e vidék bryophytonjairól. Ezek pedig a következők:

In den «Ungarischen Botanischen Blättern» V. Jahrg. (1906) p. 326—372 habe ich die Liste der in der Umgebung von Makó vorkommenden Moose zusammengestellt; diese Moosflora kann man zufolge ihrer Eintönigkeit als typische tiefländische bezeichnen. Nachträglich will ich noch, auf Grund meiner neueren Sammlungen 3 Arten aus unserer Gegend hinzufügen, um das Bild der Bryophyten dieser Gegend zu ergänzen. Diese sind folgende:

Ricciocarpus natans (LINNÉ) CORDA — ster.

Ez a faj az egész Föld területén, alföldi és dombvidéke-

Diese Art ist auf der ganzen Erde, sowohl im Tiefland,

ken egyaránt elterjedt. Hazánk Nagy-Alföldjének is több helyéről ismeretes.

Sterilis¹⁾ állapotban gyűjtött példáim «vízi-alak»-ok.²⁾ Gyűjtöttem Makó környékén a «Ladányi ér»-ben *Lemna*-k társaságában 1907. X. 27-én.

Physcomitrella patens (HEDW.) BRUCH & SCHIMP. var. $\gammapedicellata BRYOL. EUR. — c. frct.$

A tőalaknak eme pedicellatus alakját a különböző aucto-
rok a hybridatióból eredő *Physcomitrella Hampei* LIMPR.-nek³⁾ tartják, az alá mint synonymát veszik. Így magam is egyik nemrégiben közreadott dolgozatomban⁴⁾ hódoltam e nézetnek. — Jellemzi a var. $\gammapedicellata t legfőbbképpen a típustól eltérő ama neves tulajdonsága, hogy jóval a levelek felé emelkedik a magas, felfelé fokoza-
tosan szélesbedő setán ülő tok, melynek operculumát differentiálódva nem látjuk! Így a var. $\gammapedicellata BRYOL. EUR. történetes alak, melynek semmi köze a hybridus eredetű *Ph.*$$

wie im Hügelland verbreitet, sie ist auch von mehreren Orten des ungarischen Tieflandes bekannt.

Meine in sterilem¹⁾ Zustande gesammelten Exemplare sind «Wasserformen».²⁾ Ich sammelte sie bei Makó im «Ladányer Ér» in Gesellschaft von *Lemna* 27. X. 1906.

BRUCH & SCHIMP. var. $\gammapedicel-$

Die pedicellate Form halten verschiedene Autoren für die durch Hybridation entstandene *Physcomitrella Hampei* LIMPR.³⁾ und ziehen sie als Synonym hierher. Dieser Ansicht schloss ich mich auch in meiner unlängst mitgeteilten Abhandlung⁴⁾ an. Es charakterisiert sie vornehmlich die vom Typus abweichende Eigenschaft, dass die auf der hohen, gegen oben sich immer verbreitenden Seta sitzende Kapsel, deren Operculum nicht differenziert ist, sich um vieles über die Blätter erhebt. Daher ist var. $\gammapedicellata BRYOL. EUR. eine zufällige Form, welche zu *Ph. Hampei*$

¹⁾ Cum fructibus igen ritka. «Sporogone sind äussert selten. BISCHOFF fand sie 1829 bei Neckarau in Baden, vorher waren sie nur aus Nordamerika bekannt, . . .» — Vide Dr. L. Rabenhorst's Kryptog. Fl. v. Deutschl., Oesterr. u. der Schweiz. VI. Band. Die Lebermoose von Dr. KARL MÜLLER, Bromberg. 4. Lief. Leipzig. 1907 p. 213.

²⁾ Ellentétben a «szárazföldi alak» (f. *terrestris*, Landform); a vízszínen uszó alakoknál a ventralis, lilaszínű, szallagalaku pikkelyek (Bauchschuppen) igen erősen kifejlődnek, hosszan csüngenek alá s ismeretesen arra valók: «die Pflanze vor Umkippen bei Wellenschlag zu bewahren» (MÜLLER, Lebermoose l. c. p. 212); a *terrestris* alakoknál ellenben ezek kicsinyek és sima rhizoïdák fejlődnek a thallus ventralis oldalán, holott ezek az *aquatilisek*-nél merőben hiányzanak.

³⁾ LIMPRICHT apud Rabenhorst's Krypt. Fl. II. Aufl. IV. Band, Die Laubmoose I. Abt. p. 175; G. ROTH. Die europäischen Laubmoose, Leipzig 1904, I. Band, p. 122.

⁴⁾ «Hedwigia» Bnd. XLVII. (1907.) p. 44.

Hampei LIMPR.-hez. Egészben olyan, mint ahogyan a BRYOLOGIA EUROPAEA-ban lerajzolva látjuk.⁵⁾ — Egyetlenegy példában gyűjtött mohámat elküldtem volt PÉTERFI MÁRTON (Kolozsvar) i. t. barátomnak, megvizsgálás végett; véleménye az, amit már fentebb mondtam; lekötelező szives fáradozásáért e helyen is hálás köszönetemet fejezem ki.

Gyűjtöttem Makó mellett, a Maros nedves, fővényes, szakadékös bal partja oldalában, a híd közelében 1907. XII. 11-én, 80 m. t. sz. f. n.-ban.

Thyidium tamariscinum (HEDW.) BRYOL. EUR. — ster.

A «Csanádi erdő»-ben, a csanádi erdészlak mellett, ültetett jegenyefenyő törzse tövében 1907. VII. 13.

LIMPR. in keiner Beziehung steht. Sie stimmt im Ganzen mit der Abbildung in der BRYOLOGIA EUROPAEA überein.⁵⁾ — Mein einziges gesammeltes Exemplar sandte ich meinem verehrten Freund MÁRTON PÉTERFI (Kolozsvar) zur Untersuchung; seine Ansicht ist oben Gesagtes; — für seine verbindliche Gefälligkeit danke ich ihm auch auf dieser Stelle.

Ich sammelte sie bei Makó, am linken feuchten, schlammigen, steilen Ufer der Maros in der Nähe der Brücke. 11. XII. 1907. 80 M. h. ü. d. M.

Im Csanáder Wald, bei dem Csanáder Försterhause, am Stamme einer Fichte, 13. VII. 1907. Györfly.

Hazai botanikai dolgozatok ismertetése.

Referate über ungarische botan. Arbeiten.

Dr. Filarszky N. Botanische Ergebnisse der Forschungsreisen M. v. Déchy's im Kaukasus In M. von DÉCHY. Kaukasus, Band III. Berlin (1907), mit 25 Tafeln.

Összefoglalása azon növényeknek, melyeket a DÉCHY MÓRT kísérő magyar botanikusok (LOJKA HUGÓ, DR. HOLLÓS LÁSZLÓ) s DÉCHY maga gyűjtöttek. Új fajok a *Phyllosticta Alyssi* HOLL., *Septoria alyssicola* HOLL. s a *Verbascum laxum* FIL. és JÁV. (a *nigrum*-mal rokon faj; Esen-am m. gyűjtötte HOLLÓS). A következő növények képét találjuk e műben, melyeket SOMMIER és LEVIER

Zusammenfassung der Pflanzen, welche die Herren M. v. DÉCHY während seinen Reisen im Kaukasus (1885—1902) begleitenden ungarischen Botaniker (H. Lojka, Dr. L. Hollós) und M. v. DÉCHY selbst gesammelt haben. Neu beschrieben wird *Phyllosticta Alyssi* HOLL., *Septoria alyssicola* HOLL. und *Verbascum laxum* FIL. et JÁV. (*V. nigro* affine) von Esen-am (leg. HOLLÓS). Eine An-

⁵⁾ BRYOL. EUR. Vol. I. fasc. 2. (1849.) tab. II. γ_1 , γ_2 . Vol. I. *Phascaceae* tab. III. ill. 108⁴, γ_1 , γ_2 ! A BRYOL. EUR. var. γ . *pedicellatum*-ot ír, nyilván tollhibából, jellemzi ekként: «capsula in pedicello longiore emersa».

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1908

Band/Volume: [7](#)

Autor(en)/Author(s): Györfy Stephan [István]

Artikel/Article: [Adatok a Magas-Tatra növényeinek ismeretéhez.
Floristische Beiträge zur Kenntnis der Flora der Hohen Tatra. 245-250](#)